

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1088
van **MERCEDES VAN VOLCEM**
datum: 9 juni 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Beheersovereenkomsten landbouwers en Vlaamse Landmaatschappij (VLM) - Hamsters

Landbouwers kunnen vrijwillig een vijfjarige beheersovereenkomst aangaan met de Vlaamse Landmaatschappij. De landbouwer verbindt zich met deze beheersovereenkomst tot een extra inspanning voor milieu, natuur en biodiversiteit op zijn of haar landbouwbedrijf, inspanningen die verder gaan dan wettelijk verplicht is. Met de beheersovereenkomsten krijgen de landbouwers jaarlijks een financiële duw in de rug om verder te gaan dan de wettelijke verplichtingen.

Door verlies aan leefgebied leven er nog weinig hamsters in Vlaanderen. Om de soort te redden, zijn beschermingsmaatregelen nodig. Landbouwers kunnen de hamster helpen door een beheersovereenkomst te sluiten met de Vlaamse Landmaatschappij. Ze ontvangen dan vijf jaar lang een jaarlijkse vergoeding voor hamstervriendelijke maatregelen op hun percelen. De beheersovereenkomst wordt gesloten voor de aanleg en onderhoud van een luzernestrook of door een hamstervriendelijke nateelt te zaaien. Op die manier wordt een optimaal leefgebied (voedsel en dekking) gecreëerd voor de hamster.

1. Hoeveel beheersovereenkomsten van het totale aantal overeenkomsten vallen onder deze categorie?
2. Hoeveel beheersovereenkomsten van het totale aantal overeenkomsten per provincie vallen onder deze categorie?
3. Om hoeveel hectare luzernestroken/hamstervriendelijke nateeltstroken gaat het? Hoeveel per provincie?
4. Hoe volgen de bedrijfsplanners deze luzernestroken/hamstervriendelijke nateeltstroken op met de betrokken landbouwers?
5. Hoe wordt het resultaat van deze luzernestroken/hamstervriendelijke nateeltstroken opgevolgd over de jaren heen?
6. Welke resultaten kon de minister al optekenen?
7. Welk bedrag werd met deze beheersovereenkomst in totaal uitbetaald aan de landbouwers in 2018, 2019, 2020 en 2021?
8. Welk bedrag werd met deze beheersovereenkomst in totaal uitbetaald aan landbouwers per provincie in 2018, 2019, 2020 en 2021?
9. Hoeveel landbouwers van het totale aantal hebben een dergelijke beheersovereenkomst lopen of gesloten in 2018, 2019, 2020 en 2021 (tot nu)?

10. Hoeveel landbouwers van het provinciale totaal hebben een dergelijke beheersovereenkomst lopen of gesloten in 2018, 2019, 2020 en 2021 (tot nu) per provincie?

ANTWOORD

op vraag nr. 1088 van 9 juni 2021
van **MERCEDES VAN VOLCEM**

De hier meegegeven cijfers zijn gedestilleerd uit de jaarlijkse ramingen op basis van de gesloten contracten. Als gevolg van contractstopzettingen doorheen het jaar en dergelijke kunnen de werkelijk uitbetaalde vergoedingen iets lager liggen. De afwijkingen zijn echter beperkt.

1. 37 dossiers van de in totaal 5.928 dossiers vallen onder deze doelstelling.
2. Tabel 1. Aantal beheerovereenkomsten (dossiers) met een beheerovereenkomst weidevogelbeheer voor de jaren 2018 tot 2021, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Provincie	2018	2019	2020	2021
West-Vlaanderen	0	0	0	0
Oost-Vlaanderen	0	0	0	0
Limburg	11	18	28	28
Antwerpen	0	0	0	0
Vlaams-Brabant	0	8	9	9
Vlaanderen	11	26	27	27

3. Tabel 2: Areaal aan beheerovereenkomsten onderhoud KLE, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	VL	W-VL	O-VL	ANTW	VL-BR	LIM	Eenheid
Luzernestrook hamster	87,12	0	0	41,66	0	45,46	hectare
Hamstervriendelijke nateelt	0	0	0	0	0	0	hectare
TOTAAL	87,12	0	0	41,66	0	45,46	hectare

4. Ik duid kort de taken die bedrijfsplanners uitvoeren. De VLM-bedrijfsplanner komt langs op het landbouwbedrijf om samen met de landbouwer te bekijken welke beheerpakketten mogelijk zijn op het bedrijf en helpt hem of haar bij het invullen van het aanvraagformulier. De beheerovereenkomsten worden op die manier verantwoord ingezet, op de juiste plaats, op maat van het bedrijf én rekening houdend met actuele en potentiële kwaliteiten van de natuur, het landschap en de streekidentiteit. Na het sluiten van de beheerovereenkomst kunnen landbouwers beroep doen op de VLM-bedrijfsplanner als ze vragen hebben bij de uitvoering van de beheerovereenkomst. De bedrijfsplanner begeleidt jaarlijks ook proactief een aantal lopende beheerovereenkomsten met het oog op een correcte uitvoering van de beheermaatregelen.

In het kader van het soortbeschermingsprogramma voor de hamster is ook een gebiedscoördinator aangesteld (van het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren) die de maatregelen opvolgt. Er is samenwerking, afstemming en overleg met VLM.

5. Dit type beheerovereenkomsten vormt samen met alle andere beheerovereenkomsten de submaatregelen “beheerovereenkomsten” binnen het programma voor plattelandontwikkeling (het PDPO III). Het resultaat (output) van het programma wordt opgevolgd door specifieke indicatoren zoals arealen (ha), uitgaven (EUR), landbouwbedrijven met agromilieu-klimaatmaatregelen (aantal), areaal onder landbouwoppervlakte onder agromilieu-klimaatmaatregelen (ha). Elk jaar wordt over de voortgang van het programma gerapporteerd bij de Europese Commissie. Graag verwijs ik door naar deze jaarlijkse rapporten voor een stand van zaken ([jaarverslagen van het PDPO](#)). Halverwege het programma wordt een iets uitgebreider rapport opgemaakt. Graag verwijs ik door naar deze jaarlijkse rapporten voor een stand van zaken ([jaarverslag van 2018](#)).

Omdat alle beheerovereenkomsten als een maatregel worden beschouwd kan ik meegeven dat op basis van de huidige rapportering de beheerovereenkomsten op zich ertoe bij dragen dat die specifieke indicatoren gelinkt aan agromilieu-klimaatbetalingen op schema zitten. Bij aanvang van het programma bestond de enorme uitdaging erin de omslag te maken naar meer “biodiversiteit en landschap” gerichte uitvoering van het programma rond beheerovereenkomsten. Ik denk dat we daarin geslaagd zijn. Dit type beheerovereenkomsten, samen met de andere beheerovereenkomsten soortenbescherming, perceelsrandenbeheer en botanisch beheer behoort tot deze groep. Zo’n 90% van alle betalingen gaan naar biodiversiteits- en landschapsgerichte maatregelen. In het verleden was dat zeker niet het geval. Ik ben blij dat we deze omslag gemaakt hebben.

Verder wordt in de regel elk jaar zo’n 5% van alle beheerovereenkomsten onderworpen aan een terreincontrole. Die controle ter plaatse garanderen dat de subsidies goed worden ingezet en uitgevoerd worden conform de specifieke beheervoorwaarden. Dit type beheerovereenkomsten maakt deel uit van die steekproef.

Deze maatregelen worden gesloten in samenspraak met de gebiedscoördinator die belast is met de uitvoering van het soortenbeschermingsprogramma. Het gaat om kleine, lokale of gebiedsgerichte specifieke noden waar dit type beheerovereenkomst een deel van de oplossing zijn. Het resultaat of de effecten zijn dus lokaal maatwerk. Op die manier kunnen we in overleg het leefgebied van hamsters het jaarrond beter inrichten en beheren.

In het kader van het soortbeschermingsprogramma voor de hamster werden de oppervlakte doelstellingen voor de luzernestroken behaald. Ook andere beheerovereenkomsten zoals de gemengde grasstrook plus zijn van een grote meerwaarde voor de hamster. Zo werd er in 2020 voor het eerst een hamsterburcht waargenomen in een dergelijke beheerovereenkomst. De dekkinggraad aan alle beheerovereenkomsten binnen het kerngebied te Widoote bedraagt 4%. De BO ‘hamstervriendelijke nateelt’ werd niet gesloten, ook al werd de vergoeding ervan opgetrokken na herberekening (van 130 euro/ha/jaar naar 584 euro/ha/jaar).

Knelpunten lijken het roteren (ruimtelijk variëren) van de maatregel en de afgebakende perimeter te zijn, landbouwers hebben vaak te weinig percelen binnen de perimeter liggen waardoor ze niet genoeg mogelijkheden hebben om vijf jaar na elkaar gerst als hoofddeelt gevolgd door een nateelt in te zaaien.

Bij de evaluatie van dit specifieke programma wordt onder meer bekeken hoe bestaande of nieuwe beheerovereenkomsten kunnen bijdragen aan het beschermen van deze soort. Zodoende hoop ik dat bij een nieuw programma beheerovereenkomsten samen met de andere maatregelen daadwerkelijk kunnen bijdragen aan een kwaliteitsvol leefgebied voor de hamster. In dat programma is een monitoringsluik voorzien om de effecten op te volgen.

Ten slotte wil ik iets algemeen meegeven over de effecten van de maatregelen uit het programma. In de plan-MER worden de positieve milieueffecten van de beheerovereenkomsten beschreven, met name op fauna en flora, de bodem, het landschap, het oppervlaktewater en de koolstofopslag. Ik verwijs graag naar paragraaf 5.3.4. van [de plan-MER](#), waar de maatschappelijke diensten van dit type maatregelen beoordeeld wordt.

Het INBO, ANB en VLM bekijken welke voorwaarden en mogelijkheden er zijn om op korte termijn een meetnetwerk voor biodiversiteit uit te rollen.

6. Ik verwijs graag naar vraag 5.

7. Tabel 3. Uitbetaalde vergoedingen (in euro) in 2018 voor de beheerovereenkomsten hamster, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	W-VL	O-VL	ANT	VL-BR	LIM	VL
Luzernestrook hamster	0	0	0	0	21.517	21.517
Hamstervriendelijke nateelt	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	0	0	0	0	21.517	21.517

Tabel 4. Uitbetaalde vergoedingen (in euro) in 2019 voor de beheerovereenkomsten hamster, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	W-VL	O-VL	ANT	VL-BR	LIM	VL
Luzernestrook hamster	0	0	0	69.395	51.546	120.941
Hamstervriendelijke nateelt	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	0	0	0	69.395	51.546	120.941

Tabel 5. Uitbetaalde vergoedingen (in euro) in 2020 voor de beheerovereenkomsten hamster, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	W-VL	O-VL	LIM	ANT	VL-BR	VL
Luzernestrook hamster	0	0	76.917	0	86.085	163.002
Hamstervriendelijke nateelt	0	0	0	0	0	0
TOTAAL HAMSTER	0	0	76.917	0	86.085	163.002

Tabel 6. Uitbetaalde vergoedingen (in euro) in 2021 voor de beheerovereenkomsten hamster, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	W-VL	O-VL	LIM	ANT	VL-BR	VL
Luzernestrook hamster	0	0	77.946	0	85.056	163.002
Hamstervriendelijke nateelt	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	0	0	77.946	0	85.056	163.002

8. Ik verwijs naar de tabellen bij vraag 7.

9. Ik verwijs naar de tabel bij vraag 2.

10. Ik verwijs naar de tabel bij vraag 2.